

Міністерство
цифрової трансформації
України

Антикорупційний та соціальний вплив відкриття державних даних на провадження бізнесу в Україні

Аналітичний звіт

Січень 2021

Звіт підготовлений агенцією «Info Sapiens» у межах USAID/UK aid проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS», що реалізується Фондом Євразія, та за сприяння Міністерства цифрової трансформації України.

Зміст цієї публікації є винятковою відповідальністю агенції «Info Sapiens» і не обов'язково відображає погляди Агентства USAID, Уряду США, Уряду Великої Британії або Фонду Євразія. Інформація та погляди, наведені у цьому звіті, належать авторам та не мають сприйматися як офіційна позиція Міністерства цифрової трансформації України. Міністерство не гарантує точності даних, наведених у публікації. Ні Міністерство, ні будь-хто, хто діє від імені Міністерства, не може нести відповідальності за використання інформації, що міститься у цій публікації.

Автор дослідження:

- Дмитро Беланенко

Рецензенти:

- Катерина Оніліогву
- Оксана Яремчук
- Дмитро Буханевич

представники USAID/UK aid проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» Фонду Євразія.

Виконання цього звіту стало можливим завдяки фінансовій підтримці Уряду США через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) та Уряду Великої Британії через UK aid у межах проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS».

Поширення звіту з некомерційною метою заохочується.

Зміст

2

1	Список скорочень	3
2	Вступ	4
3	Методологія	6
4	Відповідальні органи та їхні повноваження	8
5	Стан доступу до даних Міністерства юстиції України	10
6	Стан доступу до даних Державної фіскальної служби України та Державної податкової служби України	13
7	Стан доступу до даних щодо фінансової звітності компаній	17
8	Стан доступу до даних Державної судової адміністрації України	18
9	Стан доступу до даних Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України	20
10	Сценарії використання відкритих даних	22
10.1	Нові можливості для перевірки потенційних контрагентів	22
10.2	Протидія рейдерським захопленням бізнесу	31
10.3	Автоматизація бізнес-процесів для заощадження часу та коштів	35
10.4	Нові можливості для аналізу судової практики та підготовки до судових спорів	42
11	Перелік організацій, із представниками яких провели інтерв'ю	48
12	Рекомендації	50

АО

адвокатське об'єднання

ДП

державне підприємство

ДПС

Державна податкова служба України

ДСА

Державна судова адміністрація України

ДФС

Державна фіскальна служба України

ЄДР

Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань

ЄДРПОУ

Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України

ЄРСР

Єдиний реєстр судових рішень

Мінекономіки

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України

Мін'юст

Міністерство юстиції України

ТОВ

товариство з обмеженою відповідальністю

Укрпатент

Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності»

ФОП

фізична особа-підприємець

Відкриті дані згідно з визначенням українського законодавства¹ – це «публічна інформація у форматі, що дозволяє її автоматизоване оброблення електронними засобами, вільний та безоплатний доступ до неї, а також її подальше використання». Відкриті дані допомагають контролювати роботу державних органів, покращувати державні сервіси та створювати нові послуги та інструменти. На основі відкритих даних створено десятки продуктів: онлайн-сервісів та аналітичних модулів, застосунків і чат-ботів, якими користуються мільйони людей щомісяця².

Вимірювання впливу відкритих даних є вкрай важливим, оскільки воно оцінює діяльність органів влади та забезпечує механізм для відстеження прогресу в часі. В Україні за сприяння Міністерства цифрової трансформації вперше проводять серію тематичних досліджень про застосування відкритих даних для вирішення суспільних проблем, зокрема для боротьби з корупцією.

Цей звіт присвячено темі відкритих даних та їхньому потенціалу для покращення умов провадження бізнесу і може вказувати на певні висновки, схожі до «Індексу легкості провадження бізнесу», що публікує Світовий Банк, однак відрізняється метою та предметом дослідження.

Рейтинг Doing Business зосереджений на дослідженні нормативних актів, що впливають на провадження бізнесу. Тоді як це дослідження аналізує, як відкриті дані та/або продукти на основі відкритих даних можуть допомогти підприємцям вирішувати проблеми та уникати корупційних ризиків, з якими може стикатися бізнес в Україні. Приміром, захищатися від рейдерських захоплень та шахрайства, автоматизувати та удосконалювати бізнес-процеси, позбавлятися бюрократії. Метою цього дослідження є аналіз корупційних ризиків, що існують у сфері провадження бізнесу в Україні, і те, який антикорупційний та соціальний ефект можуть мати продукти на основі відкритих даних у цій сфері.

---

¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

² [https://cdn.regulation.gov.ua/f6/aa/ac/e6/regulation.gov.ua_GB%20Open%20data%20UA%20upd%20\(2\).pdf](https://cdn.regulation.gov.ua/f6/aa/ac/e6/regulation.gov.ua_GB%20Open%20data%20UA%20upd%20(2).pdf)

Зокрема, у цьому дослідженні автори розглядають такі приклади щодо цінності відкритих державних даних для провадження бізнесу в Україні:

- Інструменти на основі відкритих даних для перевірки потенційних контрагентів допомагають уникнути фінансових втрат, шахрайства та невиконання зобов'язань потенційними підрядниками. Аналітику надають YouControl, Опендатабот, Liga Contr Agent та інші.
- Протидія корупційним зловживанням, зокрема, під час спроб рейдерського захоплення компаній. Сервіси «YouControl» та «Опендатабот» дають змогу виявляти та протидіяти рейдерським атакам.
- Можливість автоматизувати та оптимізувати робочі бізнес-процеси, що допомагає заощаджувати кошти, спрощувати взаємодію з клієнтами та більш ефективно використовувати робочий час співробітників. Приклади таких кейсів – використання API сервісу «Опендатабот» компаніями «Bot&Partners», «Poster», Work.ua та «PatentBot».
- Інструменти «PravoSud» та «Суд на долоні» дають змогу ефективніше готуватися до судових спорів та оперативно аналізувати судові практики під час підготовки до справ.

Крім цього, відкриті дані сприяли створенню нових ринків у сфері провадження бізнесу: ринок моніторингу та перевірки контрагентів, автоматизації документообігу та автоматичної підготовки звітності. Усі розглянуті продукти й сервіси не могли б функціонувати повноцінно без відкритих даних.

Існує низка ініціатив щодо кількісної оцінки готовності, впровадження та впливу відкритих даних, які використовують різні методи, включаючи опитування експертів, збір даних та детальне оцінювання даних.

Наразі є два основних методи дослідження відкритих даних³: кількісні та якісні.

Кількісні підходи (індекси, рейтинги тощо) слугують для вимірювання прогресу політики відкритих даних і порівняння результатів з іншими країнами або встановленими показниками. Це дає змогу об'єктивно оцінювати діяльність держав у сфері відкритих даних. Зазвичай такі дослідження проводяться глобально, і Україна у них також розглядається⁴.

Якісні підходи базуються на аналізі інформації, інтерв'ю та фокусуються на дослідженні способів використання даних та впливу політики відкритих даних. Такі дослідження аналізують досягнуті ефекти, типології ефектів та фактори, які сприяють успіху проєктів у сфері відкритих даних. Обмеженням цих підходів є складність продемонструвати динаміку розвитку в часі.

За сприяння Міністерства цифрової трансформації України та за підтримки USAID/UK aid проєкту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» в Україні вперше проводиться серія тематичних досліджень, що базується на міжнародному досвіді – методології проєкту «Open Data Impact». Вона містить вивчення окремих кейсів застосування відкритих даних через пряме спілкування з учасниками процесів, а також через урядові документи та інформацію у медіа. Першоджерелом цього дослідження стало безпосереднє спілкування з людьми, які працюють з відкритими даними для бізнесу – керівниками сервісів, створених на основі відкритих даних, а також представниками громадськості.

Це дослідження сфокусоване на вивченні практик використання відкритих даних у сфері провадження бізнесу та виявленні впливу, який ці дані справляють на життя громадян, бізнес та діяльність органів влади. Протягом серпня – вересня 2020 року автори дослідження провели 10 глибоких дистанційних онлайн-інтерв'ю з ключовими респондентами на цю тематику.

---

³ <https://www.stateofopendata.od4d.net/chapters/issues/measurement.html>

⁴ https://opendatabarometer.org/4thedition/detail-country/?_year=2016&indicator=ODB&detail=UKR

Респонденти розповідали про свою діяльність, досвід роботи з даними у сфері провадження бізнесу, про розроблені продукти, а також надавали рекомендації щодо покращення даних.

7

Оброблену інформацію згрупували за типами проблем, з якими стикається бізнес в Україні та які можна вирішити за допомогою відкритих даних. Кожен розділ містить приклади використання державних відкритих даних і супровідну інформацію: опис застосування даних та ефекти, яких вдалося досягнути.

Наприкінці звіту наведено рекомендації авторів і респондентів, що допоможуть повніше розкрити потенціал відкритих даних, які оприлюднюють державні органи, у сфері провадження бізнесу в Україні.

У дослідженні згадуються не усі сервіси, що використовують відкриті дані у сфері провадження бізнесу. Зокрема, до звіту не увійшли: пошуково-аналітична система .007⁵, Vkursi.PRO⁶, Інспекційний портал⁷ та StartBusinessChallenge⁸ від BRDO.

---

⁵ <https://www.007.org.ua/>

⁶ <https://vkursi.pro/>

⁷ <https://inspections.gov.ua/>

⁸ <https://sbc.regulation.gov.ua/>

4 Відповідальні органи та їхні повноваження

Міністерство юстиції України – центральний орган виконавчої влади України, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України⁹. Мін'юст є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної правової політики. Робота міністерства регламентується Положенням про Міністерство юстиції України¹⁰. Мін'юсту підпорядковані його територіальні органи – міжрегіональні управління, кількість яких у 2019 році зменшили від 27 до 8 органів¹¹.

Мін'юст є розпорядником низки державних реєстрів України, інформація з них доступна через кабінет електронних сервісів Мін'юсту¹², а також у форматі відкритих даних на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних¹³.

Державна фіскальна служба України¹⁴ – центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, регулює митну сферу та формує державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску.

18 грудня 2018 року Кабінет Міністрів України схвалив постанову про реорганізацію Державної фіскальної служби. Проект постанови передбачає поділ ДФС на Державну податкову службу, до складу якої належатимуть підрозділи податкової міліції, та Державну митну службу як окремі центральні органи виконавчої влади. Координуватиме діяльність цих служб Міністерство фінансів України. Після проведення реорганізації на ДФС покладено виконання фіскальних правоохоронних функцій до моменту створення Бюро фінансових розслідувань¹⁵. Також, серед іншого, функція підготовки та розміщення відкритих даних з питань державної податкової політики перейшла від ДФС до ДПС. У цьому звіті автори розглядають відкриті дані ДФС та ДПС у комплексі як двох послідовних розпорядників даних, що стосуються податкової політики.

---

⁹ <https://www.kmu.gov.ua/npas/54651128>

¹⁰ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF>

¹¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/870-2019-п#n21>

¹² <https://kap.minjust.gov.ua/>

¹³ <https://data.gov.ua/organization/ministerstvo-iustytisiyi-ukrayiny>

¹⁴ <http://sfs.gov.ua/>

¹⁵ https://mof.gov.ua/uk/news/verkhovna_rada_pidtrimala_stvorennia_biuro_finansovikh_rozsliduvan-1836

Державна податкова служба України – центральний орган виконавчої влади у сфері податків в Україні, був створений у 2019 році та реалізує державну податкову політику, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску.

Державна митна служба України – створений у 2019 році центральний орган виконавчої влади України, який реалізує державну митну політику та державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань державної митної справи.

Державна судова адміністрація України є державним органом у системі правосуддя, який здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади у межах повноважень, встановлених законом. ДСА складається з центрального апарату у Києві та мережі з 27 територіальних управлінь – по одному в кожній з 24 областей, у Києві та Севастополі й Автономній Республіці Крим (розгляд судових справ, підсудних Окружному адміністративному суду Автономної Республіки Крим, тимчасово забезпечується Київським окружним адміністративним судом). Основною метою центрального апарату ДСА є сприяння ефективному здійсненню правосуддя у судах України. У своїй роботі керується законом України про судоустрій та статус суддів¹⁶.

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України – центральний орган виконавчої влади України, який формує та реалізує державну політику в сферах економіки, торгівлі та сільського господарства. На нього покладено функції з реалізації політики у сфері державних та публічних закупівель, туризму та забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері розвитку підприємництва.

---

¹⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

5 Стан доступу до даних Міністерства юстиції України

Згідно з постановою Кабміну №835¹⁷, що затверджує перелік наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, Міністерство юстиції України повинно публікувати 15 наборів даних. На сайті Мін'юсту у розділі відкритих даних¹⁸ міститься 13 із 15 обов'язкових наборів. Бракує таких наборів:

- Повідомлення про торги та інша інформація з реалізації конфіскованого та арештованого майна та їх результати, про майно для безоплатної передачі.
- Дані центральної бази даних системи електронних торгів арештованим майном.

На Єдиному державному вебпорталі відкритих даних оприлюднено 14 із 15 наборів, які є обов'язковими для оприлюднення Мін'юстом¹⁹, зокрема, набір «Повідомлення про торги з реалізації конфіскованого та арештованого майна та їх результати», відповідальним за який є ДП «Сетам»²⁰.

Від вересня 2018 року, від моменту початку розміщення відкритих даних на Єдиному державному вебпорталі Мін'юстом, кількість переглядів наборів становить понад 174 тисячі, кількість завантажень наборів – понад 37 тисяч. Два набори даних, розпорядником яких є Мін'юст, належать до десяти найбільш популярних наборів на порталі: набір «Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» – другий за популярністю, станом на вересень 2020 року²¹ його переглянули 58 862 користувача; набір «Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів» – сьомий за популярністю, 17 509 переглядів.

---

¹⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-p#Text>

¹⁸ <https://minjust.gov.ua/information-from-register>

¹⁹ <https://data.gov.ua/organization/ministerstvo-iustytitsiyi-ukrayiny>

²⁰ <https://setam.net.ua/>

²¹ Тут та далі наведено кількість переглядів станом на вересень 2020 року.

П'ять найбільш популярних наборів розпорядника мають такий вигляд:

- Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (58 862 перегляди).
- Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів (17 509 переглядів).
- Реєстр адміністративно-територіального устрою (5 503 перегляди).
- Єдиний реєстр спеціальних бланків нотаріальних документів (3 354 перегляди).
- Єдиний реєстр нотаріусів (3 728 переглядів).

Низка наборів мають від однієї до трьох тисяч переглядів.

Усі набори даних, розміщені на сайті Мін'юсту та на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних, оформлені коректно та зрозуміло:

- Найменування набору відповідає тому, що затверджено Постановою №835.
- Вказано дату першого оприлюднення даних та інформацію щодо внесення останніх змін, періодичність оновлення набору даних.
- Наявний перелік ключових слів, за якими можна здійснювати пошук.
- Усі набори оновлюються регулярно, згідно з вимогами, які визначені законодавством.
- Усі гіперпосилання на набори даних та на файли з прикладами структури даних активні, набори доступні для скачування.
- Набори даних представлені у необхідних форматах: архіви даних – у форматі ZIP, самі набори – у форматах XLS, XML, CSV.
- Дані у наборах структуровані, уніфіковані та мають зрозумілі підписи.
- Наявна контактна інформація щодо відповідальної особи з боку розпорядника даних, до якої можна звернутись у випадку будь-яких запитань щодо роботи з даними.

Серед недоліків, які вдалось виявити, – пропуски в окремих комірках даних, наприклад, у реєстрі боржників, та некоректне відображення кириличного тексту на окремих пристроях.

Однією з ключових проблем у контексті доступу до даних Мін'юсту ще недавно був обмежений доступ до Єдиного державного реєстру юридичних осіб (ЄДР). За оцінками активістів²², станом на кінець 2019 року Мін'юст оприлюднював у відкритому доступі 30% інформації з ЄДР. 70% даних можна було придбати, попри те, що вони мають бути безкоштовними²³. Активісти звернулися до суду з метою визнання обмеження доступу до частини даних ЄДР протиправним. Суд визнав, що Мін'юст незаконно приховує більшу частину ЄДР, і зобов'язав надати весь ЄДР у форматі відкритих даних²⁴. Як наслідок – ЄДР відкрили у повному обсязі безкоштовно²⁵. Реєстр доступний у форматі відкритих даних на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних²⁶ та сайті Мін'юсту²⁷. Повна версія реєстру має оновлюватися щотижня, однак фактично оновлення не відбувається – остання версія доступна лише станом на серпень 2020 року.

Відкриті дані Мін'юсту використовують такі сервіси на основі відкритих даних: «YouControl»²⁸, «Опендатабот»²⁹, Vkursi.pro³⁰ та інші.

---

²² <https://uacrisis.org/uk/74228-open-data-2>

²³ <https://uacrisis.org/uk/74228-open-data-2>

²⁴ <https://www.epravda.com.ua/news/2019/12/3/654409/>

²⁵ <https://minjust.gov.ua/news/ministry/minyust-vidkriv-edr-u-povnomu-obsyazi>

²⁶ <https://data.gov.ua/dataset/1c7f3815-3259-45e0-bdf1-64dca07ddc10>

²⁷ <https://minjust.gov.ua/m/ediniy-derjavniy-reestr-yuridichnih-osib-fizichnih-osib-pidpriemtsiv-ta-gromadskih-formuvan>

²⁸ youcontrol.com.ua

²⁹ <https://opendatabot.ua/>

³⁰ <https://vkursi.pro/>

6 Стан доступу до даних Державної фіскальної служби України та Державної податкової служби України

Згідно з постановою №835³¹, Державна фіскальна служба (ДФС) зобов'язана публікувати 55 наборів відкритих даних. До серпня 2019 року ДФС публікувала усі 55 наборів на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних³². ДФС була одним із 15 розпорядників, які оприлюднили 100% обов'язкових наборів даних, та посіла перше місце за загальною кількістю відкритих наборів³³. У 2019 році ДФС стала переможцем у рейтингу «OpenDataGovernance»³⁴. Крім того, за оцінкою організації «Texty.org.ua» у межах проекту оцінки виконання постанови щодо відкриття даних, ДФС є серед десяти розпорядників за кількістю оприлюднених наборів даних, що опубліковані у машиночитаному форматі, а формати усіх наборів мають цілковиту відповідність до їх типів³⁵.

У процесі реформування ДФС та розподілу повноважень між Державною податковою службою (ДПС) і Державною митною службою, від серпня 2019 року ДПС забезпечує публікацію (оновлення) наборів даних, які підлягають оприлюдненню у форматі відкритих даних, на офіційному вебпорталі ДПС та Єдиному державному вебпорталі відкритих даних в установленому законодавством порядку³⁶.

Водночас до січня 2020 року ДФС продовжувала проактивно розкривати низку наборів даних на своєму сайті. Станом на сьогодні доступний 41 набір³⁷. Переважна більшість наборів відповідають усім стандартам: розміщені у машиночитаних форматах, містять опис, ключові слова, інформацію про першу публікацію та періодичність оновлення. Гіперпосилання активні, попередні версії доступні для завантаження. Однак від моменту передання частини повноважень від ДФС до ДПС, дані на сайті фіскальної служби наразі не оновлюються (з кінця 2019 року).

---

³¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-p#n1276>

³² <https://data.gov.ua/organization/derzhavna-fiskalna-sluzhba-ukrayiny>

³³ https://data.gov.ua/progress?q=&order_by=existing_packages

³⁴ <http://sfs.gov.ua/media-tsentri/novini/381150.html>

³⁵ <http://sfs.gov.ua/media-tsentri/novini/331856.html>

³⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-p#Text>

³⁷ <http://sfs.gov.ua/datasets.php?q=&o=0&p=1>

Незважаючи на те, що більше року ДФС не публікує нових даних на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних, доступні набори продовжують користуватися попитом. Від вересня 2018 року їх переглянули понад 140 тисяч разів, а завантажили понад 22 тисячі разів. Реєстр платників податку на додану вартість належить до десяти найбільш популярних наборів на порталі (13 939 переглядів)³⁸. А найпопулярніші п'ять наборів ДФС мають такий вигляд:

- 1 Реєстр платників податку на додану вартість (13 939 переглядів).
- 2 Реєстр платників єдиного податку (6 319 переглядів).
- 3 Реєстр виданих, тимчасово призупинених, анульованих ліцензій на право здійснення роздрібною торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами (3 925 переглядів).
- 4 Інформація про суб'єктів господарювання, які мають податковий борг (3 571 перегляд).
- 5 Дані про податковий борг: загальна сума, сума і кількість розстрочок до року і більше року (2 503 перегляди).

Від серпня 2019 року обов'язкові набори даних ДФС мають публікуватися новоутвореними ДПС та Державною митною службою. Однак у законах, що регулюють роботу новостворених органів, відсутня інформація про розподіл повноважень щодо публікації відкритих даних³⁹. Така інформація відсутня й у постанові КМУ №835.

ДПС публікує набори даних як на Єдиному держпорталі відкритих даних⁴⁰, так і на власному сайті⁴¹. На держпорталі доступно 50 наборів даних. Серед них – 41 обов'язковий набір, які ДПС повинна оприлюднювати згідно із законом. Дев'ять наборів переважно стосуються нормативно-правової бази розпорядника та організаційної структури. Однак кілька наборів ДПС відкриває проактивно, наприклад: «Річні плани закупівель»⁴² та «Переліки регуляторних актів із зазначенням дати набрання чинності, строку проведення базового, повторного та періодичного відстеження їх результативності та інформації про місце їх оприлюднення»⁴³.

---

³⁸ <https://data.gov.ua/stats2/common>

³⁹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-п#Text>

⁴⁰ <https://data.gov.ua/organization/tax>

⁴¹ <http://tax.gov.ua/datasets.php?q=&o=0&p=1>

⁴² <https://data.gov.ua/dataset/4c642c4b-a743-4d99-a8c0-21628a77f3e4>

⁴³ <https://data.gov.ua/dataset/pereliki-regulyatornih-aktiv-iz-zaznachennyam-dati-nabrannya-chinnosti-stroku-provedennya-bazovogo-p>

За рік публікації відкритих даних ДПС ці набори переглянули понад 26 тисяч користувачів та завантажили понад чотири тисячі разів. П'ятірка найбільш популярних наборів ДПС має такий вигляд:

- 1 Єдиний державний реєстр суб'єктів господарювання, які отримали ліцензії на право виробництва, зберігання, оптової та роздрібної торгівлі пальним, та місць виробництва, зберігання, оптової та роздрібної торгівлі пальним (3 627 переглядів).
- 2 Реєстр платників єдиного податку (2 074 перегляди).
- 3 Реєстр платників податку на додану вартість (1 643 перегляди).
- 4 Інформація про суб'єктів господарювання, які мають податковий борг (1 006 переглядів).
- 5 Реєстр неприбуткових установ та організацій (711 переглядів).

На сайті ДПС доступні 56 наборів даних. Сайт містить зручну систему пошуку та фільтрів, із можливістю сортування та фільтрування за популярністю, назвою, форматом тощо. Переважна більшість наборів відповідає усім стандартам: розміщені у машиночитаних форматах, містять опис, ключові слова, інформацію щодо першої публікації та періодичність оновлення. Гіперпосилання активні, попередні версії доступні для завантаження, набори регулярно оновлюються.

ДПС відслідковує пропозиції та коментарі користувачів їхніх даних на Єдиному держпорталі відкритих даних. Протягом року опрацювали 12 звернень-пропозицій (інформація наведена за розділом «Пропозиції» для кожного набору даних, що публікує ДПС). Запити стосувались різних проблем та незручностей, які виникли під час роботи з наборами (незручні формати, помилки у даних, затримка з оновленням даних). На сайті ДПС триває опитування щодо якості відкритих даних, а також збирають побажання щодо відкриття нових наборів.

Частину обов'язкових наборів, які стосуються митного контролю та урядування (і які раніше оприлюднювала ДФС на порталі відкритих даних), тепер повинна публікувати Держмитслужба. Таких наборів – щонайменше 13. У листопаді 2020 року опублікували шість наборів даних; усі вони оприлюднені вперше та не містять історичних даних⁴⁴.

---

⁴⁴ <https://data.gov.ua/organization/state-customs-service>

Водночас опубліковані набори не відповідають стандартам машиночитаності. У червні 2020 року Державна митна служба запустила онлайн-портал, де доступна частина реєстрів⁴⁵. Вісім із тринадцяти наборів є на цьому порталі. Усі набори розміщені в машиночитаних форматах (переважно xls*), однак їхня структура має низку проблем:

- Наявні об'єднані комірки.
- Присутні заголовки та підписи.
- Назва набору на порталі не відповідає назві, що зафіксована законодавством.
- Відсутні ключові слова для пошуку.
- Інформація подається з пропусками, є порожні комірки.
- Назви атрибутів не записані латиницею.
- Відсутні історичні дані.

Окрема інформація доступна на попередній версії сайту Державної митної служби⁴⁶, наприклад: «Довідник місць, в яких здійснюється митне оформлення за принципом Єдиного вікна» та «Реєстр осіб, які здійснюють операції з товарами». Однак інформація не представлена у вигляді відкритих даних, а доступна лише через вебінтерфейс сайту.

Оновлені дані для трьох наборів даних відсутні як на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних, так і на сайтах Держмитслужби (історичні дані доступні на порталі за листопад 2019 року, коли розпорядником даних була ДФС):

- Інформація про середній час митного оформлення товарів у митних режимах експорту, імпорту, транзиту.
- Інформація про кількість іноземних комерційних транспортних засобів, що в'їхали на митну територію України, в розрізі країни реєстрації.
- Інформація про середній час митного оформлення товарів у митних режимах експорту, імпорту, транзиту.

Відкриті дані ДФС (а тепер ДПС) використовують сервіси: «Опендатабот», «YouControl», «Ring»⁴⁷ та інші.

---

⁴⁵ https://customs.gov.ua/en/statistika-ta-reiestri?fbclid=IwAR23TyN7UilAtZp9nA-ZUt29Z3zoiDqQzgsi4QC9WK6-nehXPv8D_BZxwqc

⁴⁶ <https://cabinet.customs.gov.ua/>

⁴⁷ <https://ring.org.ua/>

7 Стан доступу до даних щодо фінансової звітності компаній

Фінансова звітність – це документ, у якому міститься інформація щодо фінансового стану та результатів діяльності підприємства⁴⁸.

Раніше цю інформацію відносили до конфіденційної інформації (за винятком приватних акціонерних товариств). Однак у жовтні 2017 року ухвалені зміни до Закону про бухгалтерський облік та фінансову звітність, які набули чинності від 1 січня 2018 року. Згідно зі змінами, «фінансова звітність підприємств не становить комерційної таємниці, не є конфіденційною інформацією та не належить до інформації з обмеженим доступом, крім випадків, передбачених законом». Тепер підприємства зобов'язані надавати копії фінансової звітності за запитом юридичних та фізичних осіб у порядку, передбаченому Законом України «Про доступ до публічної інформації». Такі дані повинні надавати у двох форматах:

- За запитом будь-якої зацікавленої особи або організації.
- Регулярно опублікованими як масив даних (у вигляді відкритих даних).

Фінансова звітність є у розпорядженні трьох ключових органів: Державної служби статистики, Міністерства юстиції (якому інформацію передає безпосередньо Державна служба статистики) та Державної податкової служби. Однак жоден з органів не розкриває цих даних (ані за запитом, ані у форматі відкритих даних). Державна служба статистики посилається на таємницю статистичної інформації. Податкова служба посилається на нерозголошення інформації платника податків⁴⁹.

Низка громадських організацій та експертів, серед яких – Офіс ефективного регулювання BRDO, YouControl, Bihus.Info, Рух ЧЕСНО, OpenUp та Transparency International Ukraine, оприлюднили спільне звернення до відповідних відомств-розпорядників із вимогою невідкладно виконати вимоги законів⁵⁰, однак станом на листопад 2020 року ці дані залишаються закритими.

---

⁴⁸ <https://opendatabot.ua/blog/186-balance>

⁴⁹ <https://brdo.com.ua/analytics/finansova-zvitnist-kompanij-zakryti-vidkryti-dani/>

⁵⁰ <https://ti-ukraine.org/news/fahivtsi-z-vidkrytyh-danyh-vymagayut-vid-podatkovoyi-min-yustu-ta-derzhstatu-oprylyudnyty-finzvitnist-kompanij/>

8 Стан доступу до даних Державної судової адміністрації України

Державна судова адміністрація (ДСА) повинна оприлюднювати сім наборів даних. Проте на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних доступні лише п'ять наборів⁵¹. Ці набори від вересня 2018 року мають понад 41 тисячу переглядів, їх завантажили понад 12 тисяч разів. Єдиний державний реєстр судових рішень за 2020 рік належить до десяти найпопулярніших наборів на вебпорталі відкритих даних – його переглянули понад 17 тисяч разів.

ДСА також оприлюднює дані на своєму сайті у форматі відкритих наборів даних⁵² і створює сервіси, що спрощують доступ користувачів до інформації. Наприклад, про стан розгляду судової справи можна дізнатися завдяки пошуковому інструменту, знаючи номер провадження, номер справи, сторони тощо⁵³. За схожим алгоритмом можна дізнатися список судових справ, призначених до розгляду⁵⁴. Однак, якщо інформацію щодо стану розгляду судових справ можна знайти на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних, то список судових справ, що призначені до розгляду, відсутній як на вебпорталі, так і на сайті ДСА.

Серед основних недоліків найбільш популярного набору Єдиного реєстру судових рішень (ЄРСР) найчастіше зазначають такі⁵⁵:

- Поля з пропусками (номер, категорія справи).
- Одна комірка містить кілька категорій справ.
- Зазначені лише прізвища та ініціали суддів (має бути повністю ПІБ).
- Частина гіперпосилань на судові рішення не працює.

---

⁵¹ https://data.gov.ua/organization/derzhavna-sudova-administratsiia-ukrayiny?q=&sort=views_recent+desc

⁵² <https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/oddata/>

⁵³ <https://court.gov.ua/fair/>

⁵⁴ <https://court.gov.ua/assignments>

⁵⁵ <https://dejure.foundation/library/vidkryti-dani-sudovoi-vlady>

Низку аналогічних проблем мають й інші набори (стан розгляду судових справ, судова статистика) – неповнота, неуніфікованість, несвоєчасність оновлення, непридатність для машинного оброблення.

Крім того, за результатами журналістського розслідування⁵⁶ виявилось, що частина документів із реєстру зникають. За даними аналітичної системи «YouControl», упродовж 2018 року з відкритого доступу прибрали 229 600 документів, які стосуються кримінальних, адміністративних, цивільних і господарських справ.

Також низка наборів, що є у розпорядженні ДСА, наразі не публікується. Зокрема це квартальні статистичні звіти про здійснення судами правосуддя та протоколи автоматичного розподілу судових справ.

Відкриті дані ДСА використовують такі сервіси: «Опендатабот» (пошук в Єдиному реєстрі судових рішень «Бабуся» та Аналіз судових процесів компанії «Зebra»), «YouControl», «Суд на долоні»⁵⁷, «PravoSud»⁵⁸ та інші.

---

⁵⁶ <https://www.slidstvo.info/articles/yak-bilshe-200-tysyach-dokumentiv-znykly-z-sudovogo-reyestru/>

⁵⁷ <https://conp.com.ua/>

⁵⁸ <https://pravosud.com.ua/>

9 **Стан доступу до даних Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України**

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України зобов'язане публікувати 60 обов'язкових наборів даних. На єдиному державному вебпорталі відкритих даних наразі доступні 54 набори⁵⁹. Від вересня 2018 року, відколи оприлюднили перші набори, дані розпорядника переглянули уже понад 38 тисяч разів, завантажили майже сім тисяч разів.

П'ять найпопулярніших наборів, що публікує Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, мають такий вигляд:

- 1 Державний реєстр свідоцтв України на знаки для товарів і послуг (12 494 перегляди).
- 2 Державний реєстр свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір (10 966 переглядів).
- 3 Реєстр затверджених типів засобів вимірювальної техніки (7 388 переглядів).
- 4 Перелік проєктів міжнародної технічної допомоги за підтримки країн-донорів, що реалізуються в Україні та пройшли державну реєстрацію (перереєстрацію) у Мінекономрозвитку (4 916 переглядів).
- 5 Державний реєстр патентів України на корисні моделі (6 901 перегляд).

---

⁵⁹ https://data.gov.ua/organization/ministerstvo-ekonomichnoho-rozvytku-i-torhivli-ukrayiny?q=&sort=views_recent+desc

Серед основних недоліків наборів Мінекономіки варто зазначити такі:

- Наявні об'єднані комірки.
- Присутні заголовки та підписи.
- Порожні комірки.
- Не вказані назви атрибутів.
- Різні типи даних в одній колонці.
- Кілька таблиць із різною структурою на одному аркуші.

Крім того, більшості наборів не оновлюють регулярно.

На своєму сайті Мінекономіки оприлюднює лише реєстр наборів даних, що перебувають у володінні міністерства⁶⁰. Реєстр містить посилання на всі набори, що доступні на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних. Деяка інформація щодо патентів доступна через вебсайт Укрпатенту⁶¹ за допомогою інформаційно-довідкових систем⁶². Однак такі дані не дублюються у форматі відкритих даних на сайті Мінекономіки.

Відкриті дані Мінекономіки використовують такі сервіси, як «Опендатабот», «PatentBot»⁶³, «YouControl» та інші.

---

⁶⁰ <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=f7fcc5dd-8e30-4599-b3cc-611afdbf0d21&title=Restr-perelik-NaborivVidkritikhDanikhMinisterstva>

⁶¹ <https://ukrpatent.org/uk>

⁶² <https://ukrpatent.org/uk/articles/bases2>

⁶³ <https://patentbot.online/ua/>

10 Сценарії використання відкритих даних

10.1 Нові можливості для перевірки потенційних контрагентів

⚠ Проблема

Згідно з дослідженням економічних злочинів та шахрайства в Україні, 48% українських респондентів повідомили, що їхня організація стала жертвою економічних злочинів та/або шахрайства протягом останніх двох років. У середньому це відповідає світовому рівню у 49%, проте свідчить про зростання цього показника в Україні порівняно з 43% у 2016 році⁶⁴. 36% випадків шахрайства були скоєні третьою стороною. 31% респондентів вказали, що збитки, яких зазнала їхня організація від найбільш суттєвих випадків шахрайства, становлять понад 100 000 доларів США, а 12% із них зазначили збитки від 1 млн доларів США до 50 млн доларів США.

🤔 На кого впливає

Власники бізнесу, співробітники компаній.

---

⁶⁴ <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2018/pwc-gecs-2018-ukr.pdf>

Як відкриті дані допомагають вирішити проблему

Відкриті дані Міністерства юстиції України та Державної податкової служби України дають можливість перевірити потенційних контрагентів до початку співпраці та підписання договору. Зокрема, можна перевірити таку інформацію:

- Наявність податкових боргів та заборгованості із заробітної плати у потенційного контрагента.
- Наявність судових проваджень.
- Перебування у чорних списках Антимонопольного комітету України та Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.
- Перевірка засновників і учасників.
- Перевірка дозволів і ліцензій.

У випадку виявлення підозрілої інформації, отриманої із відкритих даних, замовник мінімізує ймовірність постраждати внаслідок співпраці із неблагонадійними партнерами та зазнати збитків від їхніх шахрайських дій.

Крім того, процес перевірки контрагентів значною мірою удосконалили, пришвидшили та автоматизували завдяки сервісам на основі відкритих даних. Раніше такі перевірки забирали кілька днів або навіть тижнів: відповідальна особа робила запити до потенційних контрагентів щодо установчих документів, запити до відповідальних органів влади (Міністерства юстиції, Державної податкової служби). Також існував певний ризик, що інформація, яку отримували компанії, була непридатна для аналізу або ж даних не надавали взагалі.

Приклади використання відкритих даних

Перевірка ризикових контрагентів від YouControl

YouControl⁶⁵ – аналітична онлайн-система для бізнесової аналітики, конкурентної розвідки та перевірки контрагентів. Система надає досьє на кожну офіційно зареєстровану компанію України на основі відкритих даних. Вона збирає дані з понад 100 інформаційних реєстрів, відстежує зміни у держреєстрах і візуалізує зв'язки між афілійованими особами.

YouControl допомагає вирішити такі завдання:

- Моніторити офіційні відомості контрагентів за інформацією з відкритих даних.
- Ухвалювати рішення у галузі корпоративної економічної та інформаційної безпеки.
- Здійснювати конкурентну розвідку, бізнес-аналітику, перевірку законності дій як компанії в цілому, так і її співробітників.
- Аналізувати декларації та державні закупівлі.

Наразі YouControl має близько десяти тисяч комерційних користувачів і три мільйони користувачів загалом.

Одним із прикладів побудови ефективної системи моніторингу потенційних контрагентів є співпраця компанії «АТБ» з YouControl⁶⁶. Фахівці служби безпеки АТБ поділилися своїм методом перевірки контрагентів, який допомагає їм виявити ймовірних недобросовісних підрядників.

Серед інструментів, які постійно використовують у компанії «АТБ»:

- моніторинг контрагентів
- моніторинг фізичних осіб
- аналіз зв'язку між компаніями та їх засновниками
- огляд досьє компанії, де відображаються ризик-фактори – від статусу компанії (працює/у процесі ліквідації або банкрутства) до наявності санкцій.

---

⁶⁵ <https://youcontrol.com.ua/>

⁶⁶ <https://youcontrol.com.ua/articles/atb-obyraie-partneriv-z-youcontrol.yak-same/>

За результатами перевірки ритейлер зміг уникнути укладення договору з недобросовісним контрагентом. При перевірці ТОВ «А» (тут і далі в описі кейсу назви компаній змінені з метою забезпечення анонімності) у системі «YouControl» були виявлені невідповідності виду діяльності з видом надаваних послуг і товарів за такими ризик-факторами:

- невідповідність заявленої інформації щодо участі у державних тендерах
- проблеми, відображені у фінансовій звітності
- відсутність персоналу при заявленому статусі компанії як такої, що працює
- за адресою реєстрації компанії розташовано ще понад 20 зареєстрованих підприємств
- на директора були оформлені ще п'ять інших підприємств

На підставі таких даних у АТБ вирішили відмовити підприємству у співпраці. Потенційна економія коштів становить понад 400 тисяч гривень.

Іншим прикладом використання відкритих даних при перевірці контрагентів стала кооперація YouControl із майданчиком для транспортних компаній «Ларді-транс». Цей ресурс допомагає учасникам ринку вантажних перевезень знаходити один одного та комунікувати. Завдяки співпраці YouControl та «Ларді-транс» кожен користувач платної підписки тепер може отримати досьє на контрагента. Зокрема, є можливість перевірити надійність компанії, дізнавшись про юридичний статус, розмір статутного капіталу, податкові борги, судові справи тощо.

«Опендатабот»⁶⁷ – сервіс моніторингу реєстраційних даних українських компаній та судового реєстру для захисту від рейдерських захоплень та контролю контрагентів. Він містить 28 реєстрів даних, серед яких – набори Мін'юсту, ДФС, ДСА, АМКУ та інших. Сьогодні сервісом активно користуються понад один мільйон користувачів, що відстежують зміни у реєстрах за допомогою Опендатабот. Загальна кількість користувачів, що нерегулярно використовують ресурси сервісу, становить близько двох мільйонів. Здебільшого – це юристи, власники бізнесу та журналісти. API «Опендатабот» використовують 550 компаній.

Серед продуктів компанії «Опендатабот»: чат-бот «Опендатабот», iOS/Android-додаток, пошуковик за судовим реєстром «Бабуся».

ПУМБ – перший банк, що запустив разом з Опендатабот програму перевірки контрагентів безпосередньо в інтернет-банкінгу «ПУМБ Online для підприємців». Під час здійснення платежу клієнт може перевірити контрагента, діставши повну інформацію про нього⁶⁸. Це значно знижує ризики співпраці з недобросовісними бізнес-партнерами. Кількість перевірок, здійснених клієнтами, перевищила кілька тисяч. Завдяки інтеграції сервісу «Опендатабот» в інтернет-банкінг «ПУМБ» 500 підприємців були попереджені щодо потенційних фінансових ризиків під час переказів коштів.

«Альфа-банк», який належить до десятки найбільших банків в Україні, у своїй діяльності активно розвиває нові діджитал-сервіси, зокрема використовуючи відкриті дані. Одним із таких є онлайн-банкінг «ОК, Альфа!»⁶⁹, що використовує сервіси на основі відкритих даних для перевірки контрагентів, інтегруючи їх або створюючи партнерські програми. Взаємодія банку з Опендатабот є прикладом також успішної кооперації. Так, клієнти онлайн-банкінгу «ОК, Альфа!» отримують професійний акаунт в Опендатабот, за допомогою якого два місяці можуть безкоштовно перевіряти своїх контрагентів та відстежувати зміни у реєстрах про свій бізнес.

---

⁶⁷ <https://opendatabot.ua/>

⁶⁸ <https://about.pumb.ua/presscenter/news/item/5600-perevrte-kontragentv-u-nternet-bankngu-pumb-online>

⁶⁹ <https://ok.alfabank.com.ua/landing/main-ua.html>

Перевірка ризикових контрагентів за допомогою сервісу «Contr Agent» від ЛІГА: ЗАКОН в онлайн-банкінгу «ОК, Альфа!»

«ЛІГА: ЗАКОН»⁷⁰ – українська компанія, яка 25 років здійснює правову підтримку бізнесу, влади та суспільства. Це найбільший у країні розробник інформаційно-правових та сервісних рішень.

«LIGA360»⁷¹ – це екосистема хмарних продуктів ЛІГА: ЗАКОН, яка допомагає бізнесу бути у курсі змін законодавства, оподаткування, репутаційного медійного кола, змін у діяльності партнерів, клієнтів, конкурентів. Пропонує доступ до понад 6,6 млн досьє українських компаній, 40+ державних реєстрів та відкритих джерел, 85 млн судових рішень.

Contr Agent⁷² від ЛІГА: ЗАКОН – це сервіс перевірки надійності та моніторингу бізнес-партнерів. Він дає змогу перевірити своїх контрагентів на наявність податкового боргу, судового рішення, початку процедури банкрутства, а також діставати оперативну інформацію про зміни, що сталися в обраних контрагентів, поштою та онлайн, й оперативно оцінювати ризики співпраці. Сервіс містить інформацію про 1500 000 юридичних осіб, використовує дані п'яти державних реєстрів та баз.

Contr Agent інтегровано до онлайн-банкінгу «ОК, Альфа!»⁷³. І тепер ФОПи – клієнти «Альфа-банку» – можуть проводити моніторинг потенційних і поточних бізнес-партнерів за допомогою сервісу, щоб упевнитись у безпеці власного бізнесу.

---

⁷⁰ <https://ligazakon.net/>

⁷¹ <https://liga360.ligazakon.net/>

⁷² <https://ca.ligazakon.net/>

⁷³ <https://ok.alfabank.com.ua/landing/main-ua.html>

«Ring»⁷⁴ – пошукова система від розробників «Канцелярської сотні», громадської організації, яка створює інформаційні проєкти із залученням волонтерів у інтернеті. Організація заснована за ініціативою журналіста Дениса Бігуса й містить більше десяти журналістських та антикорупційних проєктів⁷⁵. Пошукова система «Ring» дає змогу здійснювати перевірку компаній та їхніх власників у понад 20 державних реєстрах та проєктах «Канцелярської сотні». Інструментом користуються як представники бізнесу, так і журналісти під час проведення розслідувань. Система доволі популярна – щомісяця її відвідують близько одного мільйона разів, кількість унікальних користувачів становить близько 400 тисяч.

Інструмент корисний бізнесу через можливість перевіряти потенційних бізнес-партнерів на наявність податкового боргу, судових проваджень та рішень тощо. Також є змога переглядати історію змін компанії, структури власності та керівників.

Аналітики ресерч-компанії «Molfar», що займається конкурентною розвідкою для оцінювання ризиків та стратегічного планування, також використовують сервіси на основі відкритих даних для перевірки потенційних бізнес-партнерів замовника.

Співробітники юридичної фірми «N» (тут і далі в описі кейсу назви компаній змінені з метою забезпечення анонімності) звернулись до компанії «Molfar», щоб перевірити провайдера корпоративних послуг «X», який реєструє юридичних осіб і відкриває банківські рахунки в офшорах⁷⁶. На основі даних Ring встановили власників компанії, а також виявили інші підприємства, зареєстровані на одного із власників. На основі аналізу судових рішень із Contr Agent аналітики з'ясували, що одна із компаній-засновниць «X» займалась незаконною конвертацією готівки для своїх клієнтів. Крім того, виявили, що «X» обслуговувала компанії, кінцевим бенефіціаром яких є Сергій Курченко (особа перебуває у розшуку та підозрюється у численних правопорушеннях⁷⁷). Оцінивши потенційні репутаційні ризики, юристи з «N» відмовились від співпраці з «X» та обрали іншого провайдера корпоративних послуг.

---

⁷⁴ <https://ring.org.ua/>

⁷⁵ <https://bihus.info/projects/go-kancelyarska-sotnya/>

⁷⁶ https://jurliga.ligazakon.net/ua/intervyu/197088_dlova-reputatsya-pdprimstva-navshcho-yuristi-naymayut-reserch-kompan

⁷⁷ <https://www.unian.ua/politics/10489698-genprokuratura-viklikala-na-dopit-biznesmena-vtikacha-kurchenka.html>

Вплив відкритих даних на мінімізацію ризиків від недобросовісних контрагентів

Підвищення рівня інформованості щодо ризиків

Відкриті дані та сервіси на їх основі спрощують перевірку ризикових контрагентів. Більшість цих процесів відбувається автоматично, сервіси дають змогу отримати результати максимально оперативно та у зрозумілому форматі. Наприклад, усі банки України вже використовують відкриті дані для формування досьє своїх клієнтів із метою оцінки ризиків⁷⁸, 94% з них використовують для оцінювання систему «YouControl».

“

Ми вже шість років займаємося тим, що, з одного боку, формуємо культуру обачності у бізнес-середовищі, а з іншого – культуру прозорості, відповідальності за свої дії, коли вже не можна видалити чогось зі свого досьє. Ми всі працюємо за одними правилами.

”

Сергій Мільман,
CEO YouControl

⁷⁸ <https://finclub.net/ua/news/banky-rozkryly-svoi-dzherela-informatsii-pro-kliientiv.html>

Використання інструментів для перевірки ризикових контрагентів рятують бізнес від фінансових втрат, шахрайства та невиконання зобов'язань потенційними підрядниками. Так, наприклад, співробітники YouControl повідомляли про заощадження суми розміром до десяти мільйонів гривень за результатами перевірки потенційних підрядників⁷⁹.

«YouControl» – це навігатор, який дозволяє тобі об'їхати тисняви, тому що ти можеш уже не співпрацювати з неблагонадійними партнерами, не витратити на них час у майбутньому. Ти просто їх «об'їжджаєш» та одразу обираєш тих, хто, вірогідніше за все, збільшить тобі прибуток.

Сергій Мільман,
CEO YouControl

Мінімізація репутаційних втрат від співпраці із сумнівними контрагентами

Сервіси на основі відкритих даних дають змогу уникнути не лише економічних та фінансових втрат, а й репутаційних. Зокрема, з їх допомогою з'являється можливість перевірки не лише фінансової благонадійності потенційних партнерів, а й структури компаній, їхніх зв'язків, наприклад, із офшорними компаніями, які «відмивають» кошти або перебувають під санкціями в окремих країнах. Водночас репутаційні втрати можуть бути значно вагомішими від фінансових. За даними досліджень, для 80% українців є важливою репутація та доброчесність бізнесу, з яким вони взаємодіють⁸⁰. Так, наприклад, 88% українських банків повідомляли про випадки відмови у відкритті рахунку через репутаційні ризики⁸¹.

⁷⁹ <https://youcontrol.com.ua/cases/yak-zekonomyty-200-000-dolariv-i-ne-pomylytysia-pry-vybori-nadiynoho-postachalnyka/>,
<https://youcontrol.com.ua/cases/yak-za-10-khvylyn-vriatuvaty-10-milyoniv/>

⁸⁰ <https://unic.org.ua/news/unic-survey-2018-business-integrity-achievements-and-opportunities-83/>

⁸¹ <https://strategi.com.ua/event/chogo-varta-reputacziya/>

⚠ Проблема

Щороку в Україні відбувається близько чотирьохсот рейдерських атак, водночас, за оцінками Опендатабот, у 2014–2019 роках відбулося 3 242 рейдерських захоплення⁸². Від початку 2020 року уже зафіксовано 606 атак (станом на вересень 2020 року)⁸³. Незважаючи на окремі позитивні зміни на державному рівні, що спрямовані на боротьбу з рейдерством (запровадження низки запобіжників рейдерству до закону №159-IX⁸⁴ та створення антирейдерської комісії з можливістю залишити скаргу онлайн⁸⁵), загальний стан справ лишається невтішним. За 2020 рік до суду дійшло лише 264 справи із 451, за якими відкрито провадження (43%)⁸⁶.

Однією із ключових причин рейдерства є корумпованість органів влади у сфері контролю державної реєстрації⁸⁷. Зокрема, маніпуляції з державними реєстрами є одним із найбільш розповсюджених способів рейдерства в Україні. Особи, які мають доступ до реєстрів, вносять відомості щодо зміни власника об'єкта нерухомого майна, зміни керівника юридичної особи тощо, у такий спосіб створюючи підґрунтя для рейдерської атаки.

🤔 На кого впливає

Власники бізнесу, працівники компаній.

✅ Як відкриті дані допомагають вирішити проблему

Рейдерство зазвичай пов'язане з діями реєстраторів або із судовими рішеннями про зміни майнових прав, складу засновників або керівників підприємства. Сервіси на основі відкритих даних дають змогу власникам бізнесу відслідковувати будь-які зміни у державних реєстрах, відстежувати незаконні дії реєстраторів та оперативно реагувати на такі дії.

---

⁸² <https://www.epravda.com.ua/news/2019/06/24/649011/>

⁸³ <https://ua-news.liga.net/economics/news/reyderstvo-v-ukraini-zrostaє-do-sudu-ne-dohodyat-57-sprav-opendatabot>

⁸⁴ <https://ips.ligazakon.net/document/view/T190159?an=103>

⁸⁵ <https://igov.gov.ua/service/333/general>

⁸⁶ <https://www.epravda.com.ua/news/2020/09/22/665376/>

⁸⁷ <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/oberezhno--reyderstvo-yak-zahistiti-derzhavni-reestri-ta-mayno.html>

Приклади використання відкритих даних

Повідомлення від Опендатабот про зміну реєстраційних даних

Сервіс «Опендатабот» завжди давав змогу безкоштовно моніторити свою компанію на предмет змін. Для цього необхідно було додати Опендатабот до будь-якого з месенджерів, зазначити назву компанії та підписатися на сповіщення. У разі будь-яких змін реєстраційних даних бот автоматично повідомляв підписника про внесені зміни.

У 2019 році сервіс почав повідомляти про зміну реєстраційних даних не лише своїх користувачів, а й усіх власників українських компаній. Інформація про зміну реєстраційних даних відбувається за допомогою SMS та електронної пошти. Контактні дані беруть із ЄДР – ця інформація вказана у близько 90% випадків.

У березні 2019 року команда Опендатабот виявила видалення з ЄДР двох компаній: ТОВ «Люнакс» та ТОВ «Мустанг плюс». Перша займалася роздрібною торгівлею пальним, а друга – забезпеченням трудовими ресурсами. Власники компаній підтвердили факт рейдерської атаки на їхні компанії. Інформацію активно поширили серед провідних українських ЗМІ⁸⁸. Станом на 2020 рік обидві компанії відновлені у реєстрі.

Інша спроба рейдерського захоплення відбулась у січні 2020 року, коли власник і директор ТОВ «Профтім» Смірнов Олег Сергійович отримав повідомлення від Опендатабот про те, що власником його компанії став невідомий йому Моїсеєв Максим Сергійович. Після сповіщення постраждалий звернувся до Мін'юсту та дізнався, що зміну власника зареєстрували державним реєстратором на підставі, як потім з'ясувалося, підробленої довіреності. Завдяки швидкому реагуванню з боку законного власника ТОВ «Профтім» подальше переоформлення компанії та її майна зупинили⁸⁹. Зміни в ЄДР скасували, підприємство повернули законному власнику.

---

⁸⁸ <https://www.epravda.com.ua/rus/news/2019/03/20/646252/>,
https://biz.censor.net/news/3117646/iz_gosudarstvennogo_reestra_minjusta_prodoljayut_ischezat_kompanii_opendatabot,
та <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/iz-gosreestra-minjusta-udaleno-368-jurlic-351190/>

⁸⁹ <https://minjust.gov.ua/news/ministry/ofis-protidii-reyderstvu-prodovjue-svoyu-robotu>

YouControl пропонує інструмент моніторингу на основі відкритих даних для захисту бізнесу від рейдерських атак. Від 2019 року з'явився повноцінний безкоштовний моніторинг компаній та ФОП⁹⁰. Тепер користувачі можуть отримати інформацію щодо обраних десяти компаній – сповіщення про реєстраційні зміни, юридичний стан, початок процедури банкрутства, стан розрахунків із бюджетом, заборону на зовнішньоекономічну діяльність або індивідуальний режим ліцензування, судові справи, призначені до розгляду, в яких фігурує певна юридична особа.

Один із користувачів системи «YouControl», що моніторив дані ЄДР щодо компанії «Житомирські ласощі», виявив зникнення компанії з реєстру. Згодом з'ясували, що це зникнення є не випадковим, а завчасно запланованим. За словами засновника YouControl: *«Як тільки це відбулося, банки перестали проводити будь-які платежі цієї компанії, і вона опинилася на межі банкрутства»*. Пізніше з'ясували, що у той момент відбувалося рейдерське захоплення. У результаті тривалих судових процесів компанію повернули законним власникам⁹¹. Завдяки сервісу факт зникнення компанії з реєстру оперативно помітили. Крім того, ця інформація лягла в основу низки журналістських матеріалів та розслідувань⁹², що також сприяло розголосу проблеми та допомогло вирішити її на користь акціонерів.

Іншу спробу рейдерства виявив юрист великої аграрної компанії⁹³. Під час проведення моніторингу підприємства помітили, що у нього змінився власник. Відповідальний менеджер YouControl разом із клієнтом перевірили дані сайту Міністерства юстиції і там теж побачили зміни. Згодом з'ясували, що за допомогою сервісу вдалося вчасно виявити початок рейдерської атаки, після того, як «сірий» нотаріус сфальсифікував документи щодо власника. Завдяки оперативній інформації вдалося не допустити захоплення бізнесу.

---

⁹⁰ <https://www.epravda.com.ua/news/2019/08/29/651037/>

⁹¹ <http://zhzh.info/news/2016-01-09-26544>

⁹² <https://far.chesno.org/case/517/>, <https://bihus.info/pashinskij-i-zhitomirski-lasoshi/>

⁹³ <https://www.aval.ua/biznesu/blog/youcontrol-v-chat-boti-raiffeisen-business-biznes-rozvidka-v-tri-kliki-198>

Завдяки відкритим даним бізнес отримує нові інструменти для запобігання рейдерським атакам. Через оперативне отримання інформації рейдерство можна зупинити ще на його початкових етапах. Раніше, до того, як почали створювати такі сервіси, фактично не існувало інструментів, які давали б змогу майже миттєво реагувати на будь-які зміни у структурі власності компаній.

Крім того, сервіси на основі відкритих даних є новим інструментом для виявлення корупційних схем під час маніпуляцій із реєстрами з метою організації рейдерських захоплень. Тепер виявити факт незаконних дій «чорних» нотаріусів та реєстраторів значно легше, оскільки будь-які зміни у реєстрі можна оперативно відстежити.

Активність компаній, що працюють із відкритими даними у сфері протидії рейдерству, вже показала результати на законодавчому рівні: у 2019 році Президент України⁹⁴ підписав указ із пропозиціями Опендатабот щодо протидії рейдерству. Зокрема, тепер заборонено видаляти компанії з Єдиного реєстру компаній⁹⁵.

---

⁹⁴ <https://www.president.gov.ua/documents/5422019-28749>

⁹⁵ <https://opendatabot.ua/blog/346-anti-raiders>

⚠️ Проблема

Значна частина рутинних операцій, які виконують співробітники компаній, часто призводить до нераціонального використання коштів та людських ресурсів. Близько 30% обсягу роботи 60% професій можна автоматизувати⁹⁶.

🤔 На кого впливає

Власники бізнесу, співробітники, клієнти.

✅ Як відкриті дані допомагають вирішити проблему

Сервіси на основі відкритих даних через інтеграцію із сервісами клієнта дають змогу:

- автоматизувати підготовку однотипних документів (рахунків, договорів, довідок)
- спростити взаємодію із контрольними органами для подання звітності
- автоматизувати фінансові операції
- автоматично заповнювати ті дані щодо контрагентів та клієнтів, які є у відкритому доступі.

---

⁹⁶ <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/featured%20insights/digital%20disruption/harnessing%20automation%20for%20a%20future%20that%20works/a-future-that-works-executive-summary-mgi-january-2017.ashx>

Приклади використання відкритих даних

Bot&Partners автоматизує створення рахунків та договорів за допомогою Опендатабот

Bot&Partners⁹⁷ – продуктово-юридична компанія, яка спрощує юридичні процеси бізнесу. Експерти компанії ознайомлюються з бізнесом, вивчають його «внутрішню кухню», знаходять рутинні завдання, які можна автоматизувати, та продумують, які технології можуть допомогти у цьому.

За допомогою API «Опендатабот» клієнти Bot&Partners можуть перевіряти контрагентів та автоматично генерувати документи. Після автоматизації процесів компанія витрачає одну хвилину на виставлення рахунку, та п'ять хвилин – на генерацію типового договору. Тобто на одному документі компанія економить від 20 хвилин на його створення.

Одним із клієнтів сервісу від Bot&Partners стала Школа менеджменту та дизайну⁹⁸. Серед основних завдань замовника була автоматизація генерації документів, зменшення паперової документації та автоматизація типових листів. Команда сервісу створила чат-бота для генерації договорів, рахунків та актів, здійснила його інтеграцію до сервісу електронного документообігу «Вчасно»⁹⁹, а також налаштувала автоматичне надсилання листів. За допомогою Опендатабот здійснюється перевірка контрагентів клієнта. Як результат – підготовка листів та документів тепер забирає 3–5 хвилин, раніше до автоматизації на цей процес ішло 20 хвилин.

Також Bot&Partners розробили систему автоматичної генерації договорів оренди приміщень для «ТАК видавництво»¹⁰⁰. Тепер документ створюється за дві хвилини та не потребує залучення юриста. Сервіс використовує Опендатабот для перевірки контрагентів та отримання актуальних реквізитів.

Інший приклад – Bot&Partners автоматизували створення документів для Одеського міжнародного кінофестивалю¹⁰¹. Кінофестиваль проводить масштабні заходи і пропонує пакет рекламних послуг для брендів – до 50 видів під час одного заходу. Підготовка та погодження документів для співпраці з рекламодавцями забирали багато часу та ресурсів у менеджера проєкту, юриста та бухгалтера. Тепер бот автоматично генерує договори та додатки щодо рекламних послуг, вставляє потрібні дані з таблиці, перевіряє контрагентів, розраховує ціну та ПДВ. Система використовує Опендатабот для перевірки контрагентів та отримання актуальних реквізитів. Завдяки автоматизації процесу вдалося зекономити близько 100 годин роботи співробітників кінофестивалю.

---

⁹⁷ <https://bot-partners.com>

⁹⁸ <https://bot-partners.com/avtomatyzatsiia-dokumentobihu-dlia-navchalnykh-kursiv>

⁹⁹ <https://vchasno.ua/>

¹⁰⁰ <https://bot-partners.com/redyzain-protsesu-orendy-dlia-takvydavnytstva>

¹⁰¹ <https://bot-partners.com/avtomatyzaciya-generaciyi-dokumentiv-dlya-kinofestyvalyu-omkf>

Poster¹⁰² – українська продуктова IT-компанія, що створила хмарну систему автоматизації оплати для кафе, ресторанів і магазинів. Нині систему використовує щодня 12 000 закладів у 90 країнах.

Poster вирішила оптимізувати процес оплати за надані послуги¹⁰³.

Система працює за передплатою, коли клієнт має внести необхідну суму, після чого отримує доступ до свого акаунту; для значної частини користувачів – ТОВ і ФОП – найбільш зручним форматом є безготівкова оплата і оформлення передоплати як витрати компанії. Процес оплати складався з восьми кроків, потребував залучення трьох співробітників компанії, час очікування клієнта становив у середньому від чотирьох до восьми годин.

Після підключення API «Опендатабот» для користувачів сервісу в Україні (українські заклади становлять близько 30% від загальної кількості клієнтів компанії), усі реквізити підприємства-платника підтягуються автоматично. Клієнт вказує код ЄДРПОУ та відразу отримує сформований рахунок. Після оплати рахунку протягом 15 хвилин автоматично продовжується термін дії акаунту, на електронну пошту надсилається акт.

Впровадження такого рішення допомогло зменшити на третину кількість дзвінків клієнтів у службу технічної підтримки щодо оплати акаунту. Крім того, за оцінками компанії, автоматизація продажів дає змогу економити щомісяця близько 80 робочих годин співробітників.

---

¹⁰² <https://joinposter.com/>

¹⁰³ <https://opendatabot.ua/blog/369-poster>

Work.ua – сайт пошуку роботи, на якому щомісяця розміщують понад 70 тисяч вакансій від 25 тисяч роботодавців. На сайт щодня заходить понад 440 тисяч відвідувачів. У зв'язку зі зростанням обсягу документів компанія вирішила перейти на електронний документообіг, оскільки раніше кожному із 20 тисяч клієнтів Work.ua надсилав рахунки й акти наданих послуг у паперовому вигляді.

За допомогою Опендатабот компанія Work.ua на основі виписки отриманих платежів за кодами ЄДРПОУ компаній або ІПН для ФОП автоматично завантажує усю необхідну інформацію для оформлення рахунків та актів (найменування та вартість послуг, правильна назва компанії державною мовою, ПІБ керівника, юридичні реквізити). Документи у вигляді xml- і pdf-файлів завантажуються, завіряються за допомогою електронного цифрового підпису та надсилаються клієнтам.

Завдяки відмові від паперового документообігу компанія за перші вісім місяців скоротила у чотири рази витрати часу на надсилання документів і зекономила близько 500 тисяч гривень.

Опендатабот допомагає клієнтам-підприємцям Райффайзен Банк Аваль подавати податковий звіт

Райффайзен Банк Аваль – найбільший український банк з іноземним капіталом. Завдяки інтеграції з Опендатаботом чат-бот Raiffeisen Business може надсилати податкові звіти ФОП та отримувати квитанції від ДПС.

Після надсилання звіту клієнт банку вже за кілька годин у бізнес-чат-боті отримує квитанції про успішне подання звіту та отримання його податковою. Також чат-бот автоматично нагадує клієнтам про необхідність подати наступний звіт – за квартал або за рік (у випадку річного звіту).

Українська універсальна біржа автоматизує процес оформлення анкет на своєму майданчику закупівель за допомогою YouControl

Українська універсальна біржа – одна із перших професійних організацій в Україні, яка почала надавати повний спектр біржових послуг. Біржа є акредитованим майданчиком та лідером системи «Prozorro», подавши майже 5 875 пропозицій для 2 868 учасників.

Із метою оптимізації часових витрат користувачів та співробітників спеціалісти біржі вирішили запровадити автоматичне заповнення анкети онлайн. Тепер усі дані, необхідні для реєстрації користувача (код ЄДРПОУ, назва, юридична адреса, ПІБ керівника, ІПН тощо) автоматично завантажуються з YouControl через API.

Також сервіс допомагає уникнути механічних помилок під час заповнення реєстраційних даних. Наразі реєстрація на порталі забирає у п'ять разів менше часу, значно пришвидшується оброблення запитів з боку співробітників кол-центру за зверненнями користувачів.

Раніше для реєстрації торгової марки в Україні потрібно було особисто звертатись до юриста. Процедура підготовки необхідних документів зазвичай тривала декілька днів. Для того, щоб спростити процедуру реєстрації торгової марки для українського бізнесу, спеціалісти компаній «Prima Veritas», «Juscutum» і lexnet.io розробили чат-бота «PatentBot» для Facebook Messenger.

PatentBot, використовуючи відкриті дані Укрпатенту, дає змогу перевірити, чи вільне ім'я торгової марки, подати заявку на реєстрацію в онлайн-режимі, відстежувати статус її виконання. Усі офіційні та юридичні збори також можна сплатити онлайн за допомогою чат-боту.

Однією з ключових переваг PatentBot є зменшення тривалості процедури реєстрації, оскільки усе відбувається в онлайн-режимі, весь процес триває лише 5–7 хвилин – від пошуку вільного імені для торгової марки до сплати державного мита.

PatentBot активно розширюється та розвивається: наразі його послуги доступні не лише в Україні, а й на території усієї Європи, США, Китаю, Білорусі, Росії та Казахстану. У 2018 році PatentBot пройшов у акселеративну програму гонконгського акселератора Betatron і був оцінений у 750 тисяч доларів¹⁰⁴, у 2019 році – отримав новий раунд ангельських інвестицій, у 2020 році залучив інвестиції від юридичної компанії «Дубинський і Ошарова». Нині стартап оцінюється у 1,5 млн доларів¹⁰⁵.

У 2018 році PatentBot визнали «Ботом року» за версією американської платформи ProductHunt¹⁰⁶.

За весь час існування продукту понад 70 тисяч користувачів перевірили торгові марки через PatentBot, подано понад 1 500 заявок на реєстрацію. Кількість продажів зросла у п'ять разів, а прибуток компанії – у 13 разів. Серед клієнтів сервісу – Девід Чен, правовласник і засновник відомого робота Софії¹⁰⁷.

---

¹⁰⁴ <https://www.epravda.com.ua/news/2019/07/2/649250/>

¹⁰⁵ <https://investgazeta.ua/uk/novyny/ukrajinskij-chat-bot-patentbot-zaluchiv-novi-investitsiji-otsinka-startapu-sklala-1-5-mln>

¹⁰⁶ <https://uprom.info/news/other/startapi/ukrainskyj-startap-patenbot-vyjshov-na-rynok-kytaiu/>

¹⁰⁷ <https://jur-gazeta.com/golovna/ednannya-robotiv-zasnovnik-roboty-sofiyi-zareestruvav-torgovelnu-marku-cherez-patentbot.html>

Вплив відкритих даних на автоматизацію бізнес-процесів

Оптимізація часових витрат

Сервіси на основі відкритих даних допомагають оптимізувати робочий процес, вивільнивши співробітників компаній від великих обсягів однотипної рутинної роботи. Наприклад, клієнти Bot&Partners тепер витрачають на підготовку документів у чотири рази менше часу. Сервіс «Poster» заощаджує 80 годин робочого часу співробітників щомісяця завдяки використанню нових рішень під час оплати послуг.

Економія коштів

Сервіси, які використовують відкриті дані, дають змогу скорочувати операційні робочі витрати. Після переходу на електронний документообіг Work.ua економить щомісяця близько 100 тисяч гривень лише на друку паперових версій документів та надсиланні їх клієнтам. Такі сервіси допомагають оптимізувати штат працівників служби підтримки, оскільки зменшується запит на їхні послуги через появу альтернативних методів консультування клієнтів.

Пришвидшення та підвищення ефективності взаємодії з клієнтом

Використання відкритих даних дає змогу ефективніше будувати взаємодію із клієнтами компаній, які тепер отримують послуги швидше та якісніше. PatentBot допомагає пришвидшити подання документів для реєстрації торгової марки, скоротивши витрати часу від декількох днів до 5–7 хвилин. А клієнти Poster тепер отримують рахунки для оплати послуг у десятки разів швидше, що своєю чергою дозволяє пришвидшити етап запуску. Користувачі Української універсальної біржі економлять час при заповненні анкет, адже практично вся інформація заливається автоматично.

Нові можливості для аналізу судової практики та підготовки до судових спорів

⚠️ Проблема

За оцінками юристів-практиків, пошук правової інформації є значною частиною їхньої роботи, на яку вони витрачають кілька годин щоденно. Переважно інформація, яка необхідна юристам, – розрізнена, міститься у різних реєстрах. Пошук таких даних вимагає значних часових витрат. У такий спосіб здійснення моніторингу навіть кількох суб'єктів потребує виконання значної рутинної роботи.

🤔 На кого впливає

Юридичні компанії, адвокати-практики та їхні клієнти.

✅ Як відкриті дані допомагають вирішити проблему

Відкриті дані Мін'юсту та ДСА та розроблені сервіси на їх основі дають змогу зручно та ефективно шукати судові рішення та нормативно-правові акти, здійснювати аналіз практики судді, моніторинг судової практики.

Приклади використання відкритих даних

PravoSud – платформа для підготовки до судового процесу в одному додатку

PravoSud¹⁰⁸ – система пошуку й аналізу судової практики, що дає змогу юристу легко знаходити потрібні документи й будувати обґрунтовану правову позицію. Алгоритми машинного навчання допомагають здійснювати у програмі швидкий пошук потрібних юристові документів та отримувати максимально релевантні результати. Серед унікальних можливостей системи – аналіз інформації щодо того, як суддя розглядає ті чи інші категорії справ. Наявні функції постійного моніторингу суб'єктів, які цікавлять користувача; є функція сповіщення щодо змін, які відбуваються у реєстрах щодо цих суб'єктів. Система допомагає перевірити особу щодо історії судових справ, виконавчих проваджень, наявності провадження у справі про банкрутство.

Реєстр судових рішень поповнюється щодня на 30 000–50 000 документів. І зазвичай це робота молодшого персоналу – майже щодня заходити у реєстр і майже вручну шукати документи. Це неможливо [шукати та перевіряти] 365 днів на рік. А наш інструмент допомагає отримувати ці документи у кілька кліків.

Михайло Вертепа,
CEO PravoSud

¹⁰⁸ www.pravosud.com.ua

У роботі системи використовують відкриті дані, отримані з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, Єдиного державного реєстру судових рішень, Єдиного реєстру підприємств, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство, Єдиного реєстру боржників, Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення, та порталу «Судова влада України».

Основними клієнтами PravoSud є юридичні фірми, адвокати, корпоративні юристи та консалтингові компанії. Від моменту запуску проєкту у 2019 році послугами системи скористалися 68 тисяч осіб. Близько семи тисяч використовують продукт регулярно. Серед корпоративних клієнтів PravoSud такі організації, як SayenkoKharenko, АО «Тимошенко та партнери», АО «LexArs».

У 2019 році у міжнародному конкурсі EuroAsian Startup Awards сервіс здобув відзнаку як найкращий український Big Data стартап. У 2020 році PravoSud став переможцем всеукраїнського конкурсу проєктів на відкритих даних Open Data Challenge¹⁰⁹.

Клієнти PravoSud вказують інструменти, які є найбільш корисними для їхньої роботи.

Володимир Тимошенко, партнер адвокатського об'єднання «Тимошенко та партнери», використовує функції пошуку та моніторингу, а також аналізу практик конкретних суддів¹¹⁰:

«Коли приходиш до судді та намагаєшся апелювати, щоб змінити рішення, це [аналіз практик конкретних суддів] дуже допомагає, стає додатковою перевагою адвоката в очах судді».

У портфелі Володимира Тимошенка є успішні історії використання системи «PravoSud», наприклад, коли апеляція до попередніх рішень судді за такими ж питаннями давала змогу змінити рішення поточної справи та виграти її.

Юристи компанії «SayenkoKharenko» на основі аналізу судових рішень конкретного судді розробили позицію та аргументацію для судового процесу та зрештою виграли антимонопольний спір для свого клієнта.

---

¹⁰⁹ <https://nachasi.com/2020/10/02/open-data-challenge-4-0/>

¹¹⁰ <https://yur-gazeta.com/interview/miy-dosvid-yak-ya-vikoristovuyu-sistemu-pravosud-u-povsyakdenniy-praktici.html>

Суд на долоні¹¹¹ – аналітичний сервіс для пошуку, дослідження та візуалізації судових рішень. Інструмент допомагає юристам візуалізувати інформацію з реєстру судових рішень та 14-ти інших тематичних реєстрів, використовуючи ключові слова та близько 39 різних фільтрів. Щодня у систему додається від 20 до 60 тисяч рішень, які публікує Державна судова адміністрація. Це як поточні оновлення рішень, так і ті, що були ухвалені раніше. Крім пошуку, власне, за судовими рішеннями, можна налаштувати необхідні фільтри. Наприклад, за типом рішення (матеріальне, процесуальне), результатом, формою документу, формою судочинства, номером справи, за пов'язаними справами, за роком, суддею та десятками інших фільтрів. Зокрема, доступний пошук за судами, адвокатами, прокурорами, нотаріусами, арбітражними керівниками, судовими експертами та юридичними особами.

«Суд на долоні» – доволі популярний сервіс із понад 13 тисячами активних користувачів. У 2017 році проєкт став переможцем національного конкурсу «Open Data Challenge»¹¹², а у 2020 році отримав додаткове фінансування на розбудову проєкту у межах спеціальної нагороди «Open Data Challenge Alumni»¹¹³.

WINCOURT – один із продуктів «Суду на долоні», який з'явився у грудні 2018 року. Це аналізатор судових рішень, який прогнозує результати судових справ та надає користувачам рекомендації на основі чинного законодавства і попередніх судових рішень. Продукт дає змогу завантажувати позови, скарги або судові рішення, отримувати прогнози щодо результатів справи на основі попередніх судових рішень. Також WINCOURT дає змогу отримати рекомендації щодо адвокатів та чинного законодавства.

Аналізатор вже став у пригоді користувачам «Суду на долоні». Наприклад, одна із компаній-клієнтів ризикувала дістати штраф за порушення трудового законодавства у зв'язку із помилковим заповненням документів. Не погодившись зі штрафом, компанія вирішила оскаржити рішення Державної служби України з питань праці в суді. Перед зверненням до суду використала WINCOURT для оцінки шансів на перемогу. На першому етапі аналізатор показав шанси на перемогу на рівні 50%. Однак адвокати компанії, попрацювавши з аналізатором та використовуючи відповідне законодавство і комбінуючи попередні судові рішення щодо схожих справ, досягли ймовірності перемоги на рівні 80%. WINCOURT допоміг побудувати та протестувати стратегію захисту в суді. Зрештою компанія успішно оскаржила звинувачення та уникнула штрафу у майже шість тисяч доларів США.

---

¹¹¹ <https://conp.com.ua/about>

¹¹² <https://odc.in.ua/>

¹¹³ <https://www.facebook.com/TAPASproject/photos/a.670182599826428/1650310781813600/>

Вплив відкритих даних на ефективність підготовки до судових спорів

Оптимізація часових витрат під час пошуку судової інформації

Представники бізнесу, що використовують юридичні послуги для захисту власних інтересів, завдяки відкритим даним мають змогу отримувати послуги кращої якості та як наслідок – ефективніше захищати власні інтереси під час судових спорів. А юристи-практики, які працюють на боці бізнесу, отримують ефективний інструмент для пошуку судової інформації та моніторингу судових справ. Якщо раніше такий пошук потребував виконання постійної ручної рутинної роботи, то тепер будь-який користувач може завантажити необхідну інформацію у кілька кліків.

Нові можливості для підготовки стратегії захисту на основі попереднього досвіду роботи судді

Інструменти на основі відкритих даних дозволяють аналізувати практики окремих суддів і, базуючись на цій інформації, розробляти стратегію захисту, вибудовувати аргументацію та готувати апеляції.

“

Ми можемо подивитися, чи у конкретного судді усі справи розглядаються з певним, однаковим ефектом. Такого ще ніхто не робив, бо для цієї роботи, по-перше, треба знати, де шукати і відносно кого. По-друге, аби використовувати для цього, скажімо, реєстр, необхідно витратити декілька тижнів роботи лише на пошук цієї інформації, і це вже не кажучи про час, щоб проаналізувати знайдені дані. А ми робимо це у два-три кліки.

”

Михайло Вертепа,
CEO PravoSud

Завдяки сервісам на основі відкритих даних бізнес отримує нові інструменти для протидії корупційним зловживанням під час розгляду судових справ. Тепер виявити неправомірні дії простіше, бо ці інструменти дають змогу проаналізувати історію ухвалення рішень конкретним суддями, зв'язки між усіма учасниками судового процесу. Також така інформація допомагає завчасно виявити потенційні зловживання або конфлікт інтересів, побудувати ефективну стратегію захисту або ж оскаржити судові рішення.

11 Перелік організацій, із представниками яких провели інтерв'ю

Організація

BRDO – Офіс ефективного регулювання

Незалежний експертно-аналітичний центр, діяльність якого спрямована на покращення умов провадження бізнесу та інвестиційної привабливості України, стимулювання розвитку підприємництва та налагодження публічного діалогу між бізнесом та владою.

Clarity project

Система аналітики відкритих даних, що дозволяє шукати закупівлі Prozorro та аукціони Prozorro. Продажі за різними критеріями, знаходити і показувати інформацію про учасників торгів і зв'язки між ними, стежити за закупівлями, замовниками або учасниками та оцінювати ступінь ризиків кожної закупівлі.

Data Ocean

Платформа-провайдер доступу до державних реєстрів та інших структурованих даних із прямим доступом та автоматичним оновленням.

Greenval

Майданчик, заснований на відкритому реєстрі – переліку пестицидів та агрохімікатів, дозволених до використання Міністерством екології та природних ресурсів України. Greenval працює як об'єктивний агрегатор цін, підтягуючи цінові пропозиції на один і той самий товар від різних дистриб'юторів і компаній-постачальників.

 Організація

Inspect.in.ua	Вебсервіс, який за результатами вже проведених перевірок компаній формує перелік розповсюджених порушень, генерує персоналізовані рекомендації щодо усунення недоліків та виконує підбір зовнішніх спеціалістів.
PravoSud	Система пошуку й аналізу судової практики, що дає змогу юристові легко знаходити потрібні документи й будувати виграшну правову позицію.
Urban Data	Онлайн-портал, що дає можливість аналізувати відкриті дані у сфері містобудування та надає інструменти для зручного пошуку, аналітики та перевірки будь-якого об'єкта будівництва.
YouControl	ІТ-компанія, що розробляє сервіси на основі відкритих даних, а також однойменна аналітична онлайн-система для бізнесової аналітики, конкурентної розвідки та перевірки контрагентів.
Суд на долоні	Аналітичний сервіс для пошуку, дослідження та візуалізації судових рішень.
Опендатабот	Українська компанія, що збирає, об'єднує та аналізує дані основних публічних реєстрів країни.

⚠ Проблема

✅ Рекомендація

Державна податкова служба України (ДПС)

1	Низька частота оновлення набору «Інформація про суб'єктів господарювання, які мають податковий борг» (раз на місяць).	Оновлювати набір частіше (принаймні раз на тиждень).
2	У наборі «Інформація про суб'єктів господарювання, які мають податковий борг», вказано тільки прізвище, ім'я та по батькові особи (далі – ПІБ) та район його реєстрації. Тоді як в Україні може бути зареєстровано декілька осіб з однаковими ПІБ. Це робить складним встановлення особи боржника та можливість порівняння цих даних з іншими реєстрами.	Додати до набору додаткову інформацію, яка зробить можливим встановлення особи. Наприклад, адресу боржника або номер реєстрації фізичної особи-підприємця в Єдиному державному реєстрі.
3	Дані щодо Єдиного соціального внеску не публікуються у форматі відкритих даних.	Публікувати у вигляді окремого набору або щонайменше публікувати боржників за Єдиним соціальним внеском як частину набору даних «Інформація про суб'єктів господарювання, які мають податковий борг».
-

⚠ Проблема**✅ Рекомендація**

---

4 Доступ до фінансової звітності компаній наразі закритий. Таким чином, компанії позбавлені дієвого інструменту для перевірки потенційних контрагентів.

Публікувати у форматі відкритих даних фінансову звітність компаній, зокрема інформацію щодо чистих активів підприємства, прибутків та витрат.

---

5 Статути підприємств наразі є закритою інформацією, що ускладнює перевірку потенційних партнерів та клієнтів.

Публікувати статуси підприємств у форматі відкритих даних.

---

6 У наборі даних «Реєстр платників податку на додану вартість» відсутня інформація про номер (код) реєстрації у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Вказувати у наборі даних «Реєстр платників податку на додану вартість» інформацію про номер реєстрації у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

---

7 У наборі даних «Реєстр ліцензій» відсутня інформація про номер (код) реєстрації у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Це значно ускладнює порівняння та співвідношення даних з іншими наборами даних.

Вказувати у наборі даних «Реєстр ліцензій» інформацію про номер реєстрації у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Проблема**Рекомендація**

Державна судова адміністрація України (ДСА)

- 8 У наборі «Єдиний державний реєстр судових рішень» приховано низку комірок, як-от:
- унікальний код судді
  - ПІБ суддів, які належать до складу колегії, однак не головуєть у справі.

Публікувати ЄДРСР у повному обсязі.

- 9 Існує низка проблем зі структурою набору «Єдиний державний реєстр судових рішень», що ускладнює його оброблення та аналізування. Скажімо:
- одна комірка файлу-таблиці містить одразу кілька категорій справ
  - пропущені значення у комірках категорії справи
  - частина посилань на тексти рішень неактивна.

Публікувати набір у машиночитаному форматі. Зокрема потребує доопрацювання:

- розміщення кожної категорії справ у окремій комірці
- наявність пропущених комірок
- посилання на тексти справ, які неактивні.

- 10 У наборі «Інформація щодо розгляду судових справ» відсутні історичні дані. Наразі доступні лише дані, починаючи від 03.12.2019 року (хоча така інформація почала збиратись від 2015 року).

Відкрити історичні дані реєстру у форматі відкритих даних.

⚠ Проблема

✅ Рекомендація

11 Судова статистика, що публікується ДСА, не придатна для машинного оброблення.

Виправити такі помилки у структурі набору даних:

- об'єднані комірки
- відсутність заголовків
- комірки різного розміру
- різні формати даних в одних і тих же комірках.

12 Частина наборів даних, що перебувають у володінні ДСА, наразі не розкриваються та не є обов'язковими для розкриття, хоча можуть бути використані бізнесом для аналізу судової практики, а також під час антикорупційних розслідувань.

Відкрити такі набори даних:

- статистичні звіти про здійснення правосуддя судами
- протоколи автоматичного розподілу судових справ
- інформація про гендерний склад місцевих та апеляційних судів, а також ДСА та її територіальних відділень.

Міністерство юстиції України

13 Відсутність коду реєстрації та адреси реєстрації ФОП в ЄДР.

Додати в ЄДР інформацію для ідентифікації (адресу реєстрації ФОП або номер реєстрації).

14 Повний ЄДР не оновлюється від моменту його оприлюднення.

Забезпечувати оновлення реєстру згідно із законодавством (принаймні раз на тиждень).

Міністерство
цифрової трансформації
України

EURASIA
FOUNDATION

